

การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
A Study on Leadership Traits of the Director in Office of Vocational
Education Commission in Eastern Economic Corridor

เอกวีร์ บุญยีน¹ วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้มาด้วยวิธีการใช้ตารางเครจซี่ และมอแกน และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

- 1) คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน
- 3) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำผู้อำนวยการสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ , คุณลักษณะภาวะผู้นำ

Abstract

The research purposes were to study and to compare leadership characteristics of education institution directors under jurisdiction of Office of Vocational Education Commission in Eastern Economic Corridor. The research sample was 310 teachers under jurisdiction of Office of Vocational Education Commission in Eastern Economic Corridor, the sample size determined by Krejcie and Morgan table and stratified random according to proportion. The data collection instrument was the 5-level estimate rating scale questionnaire with IOC 1.00 and the reliability 0.77.

¹ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

The data analysis statistics were the percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance (one – way ANOVA). The research findings were:

- 1) The leadership characteristics of education institution directors, overview was at the highest level.
- 2) The leadership characteristics of education institution, classified by working experience found overview did not different.
- 3) The leadership characteristics of education institution, classified by education institution size found overview did not different.

Keywords: Leadership , Leadership Traits

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ปัจจุบันสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การที่จะพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดไว้ว่าการศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาคือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้าง องค์ความรู้ขึ้นเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ม.ป.ป. : 2)

การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ จึงจะสามารถ บริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ การจะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้อง มีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน โดยให้ผู้ร่วมงานเข้าใจและปฏิบัติภารกิจ จนประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารต้องมีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และกล้าเผชิญกับเหตุการณ์ มีความสามารถในการใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อการบริหารสถานศึกษา อย่างเหมาะสม ในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน กับทุกคน ใช้ศิลปะและกระบวนการของอิทธิพลต่อบุคคลหรือทีมงานสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิด ความศรัทธา มีความเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ตลอดทั้งสามารถสร้างสภาวะแวดล้อม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ (ธีระ รุญเจริญ. 2550 : 142) ผู้นำมีความสำคัญต่อผู้ร่วมงาน โดยจะต้องทำให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับอิทธิพลและโน้มน้าวให้ ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามผู้นำ ทั้งนี้ศักยภาพของผู้นำนั้นมีผลต่อผู้ร่วมงานในด้านความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจ และความอบอุ่นในการร่วมงาน ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นพลังให้เกิดการร่วมมือร่วมใจไปสู่ การเปลี่ยนแปลง ประสานให้ความสะดวก เป็นผู้ติดต่อดูแลให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือให้ ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้ ภาวะผู้นำจึงมีผลกระทบต่อผู้ร่วมงานองค์กร สิ่งแวดล้อม ในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพหรือความล้มเหลว ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้สร้าง บรรยากาศในการทำงาน ทำให้กลุ่มคนรวมตัวกันได้ ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจ ในการทำงานเป็นทีม ซึ่งส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สัมมา ธนินิธิ , 2553 : 15)

คุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในรูปของการจัดการตามแนวคิดของสต็อกดิลล์ (Stogdill. 1989 : 196 - 198) นั้น แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพเป็นลักษณะโดยรวมของแต่ละบุคคล ทั้งลักษณะภายในและ

ภายนอกและปัจจัยต่างๆ อันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น 2) ด้านความสามารถ เป็นความชำนาญในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ให้เป็นผลสำเร็จได้ดียิ่งกว่าผู้มีโอกาสเท่าๆ กัน และ 3) ด้านทักษะทางสังคม เป็นความสามารถที่รู้จักเข้าใจความรู้สึก ความต้องการทางจิตใจ หรือความต้องการต่างๆ ของคนที่เราเกี่ยวข้องกับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดระยอง ได้จัดการศึกษาตามนโยบายและการบริหารงาน ตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2552 แบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา และฝ่ายวิชาการ โดยมีผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ ทำหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ เพื่อให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดหมายของสถานศึกษา และในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาถ้าขาดคุณลักษณะผู้นำด้านใดด้านหนึ่ง สถานศึกษาที่ยากจะประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และเพื่อให้การบริหารทุกหน่วยงานสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา 2552 : 3)

จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงมีความสนใจที่จะการศึกษาความคิดเห็นของครูอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลจากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่อันก่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานและการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน
2. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,525 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ปีการศึกษา 2562 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 607 - 610) โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling) จำนวน 310 คน ประกอบด้วย จังหวัดระยอง จำนวน 105 คน จังหวัดชลบุรี จำนวน 105 คน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและเขตจังหวัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านความสามารถ และ 3) ด้านทักษะทางสังคม มีลักษณะเป็น แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ (%) , ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) , ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบด้วย t-test dependent , (One-way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย ร้อยละ 65.81 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก ร้อยละ 34.19 ขนาดสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นขนาดกลาง ร้อยละ 34.84 ขนาดใหญ่ ร้อยละ 33.23 และขนาดเล็ก ร้อยละ 31.14

2. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้านทักษะทางสังคม

3. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	คุณลักษณะภาวะผู้นำ ของผู้อำนวยการสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ			
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านบุคลิกภาพ	4.60	0.20	มากที่สุด	2
2	ด้านความสามารถ	4.61	0.20	มากที่สุด	1
3	ด้านทักษะทางสังคม	4.60	0.17	มากที่สุด	3
รวม		4.60	0.17	มากที่สุด	

**แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 1 แสดงว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D.= 0.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถ ($\bar{x} = 4.61$, S.D.= 0.20) ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{x} = 4.60$, S.D.= 0.20) และด้านทักษะทางสังคม ($\bar{x} = 4.60$, S.D.= 0.17)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ของครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	คุณลักษณะภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์		ประสบการณ์		t	p-value
		น้อย (n=204)	มาก (n=106)	น้อย (n=204)	มาก (n=106)		
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านบุคลิกภาพ	4.59	0.21	4.61	0.01	-0.63	0.53
2	ด้านความสามารถ	4.61	0.22	4.62	0.17	-0.44	0.66
3	ด้านทักษะทางสังคม	4.60	0.18	4.61	0.15	-0.69	0.49
รวม		4.60	0.18	4.61	0.15	-0.68	0.50

**แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ของครูผู้สอนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.00	2	0.00	0.04	0.96
	ภายในกลุ่ม	12.63	307	0.04		
	รวม	12.63	309			
2. ด้านความสามารถ	ระหว่างกลุ่ม	0.11	2	0.06	1.35	0.26
	ภายในกลุ่ม	12.52	307	0.04		
	รวม	12.63	309			
3. ด้านทักษะทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.05	2	0.02	0.81	0.45
	ภายในกลุ่ม	8.95	307	0.03		
	รวม	9.00	309			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.04	2	0.02	0.77	0.46
	ภายในกลุ่ม	8.90	307	0.03		
	รวม	8.94	309			

**แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาทั้งโดยรวมและรายด้าน ทุกด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องสอบคัดเลือก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหาร สถานศึกษา และต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาก่อนการบรรจุ แต่งตั้งตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้น เพื่อให้ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ มีทักษะการบริหารสถานศึกษา มีทักษะทางสังคมและทักษะการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านทักษะทางสังคม และด้านความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีคุณลักษณะ ภาวะผู้นำของสต็อกดิลล์ (Stogdil, 1989 : 196) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ในรูปของการจัดการ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถ และด้านทักษะ ทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ ตามที่ ธีระ รุญเจริญ

(2550 : 142) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ จึงจะสามารถบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ การจะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานโดยให้ผู้ร่วมงาน เข้าใจและปฏิบัติภารกิจจนประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าเผชิญกับเหตุการณ์ มีความสามารถในการใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ เพื่อการบริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันกับทุกคน ใช้ศิลปะและกระบวนการของอิทธิพลต่อบุคคลหรือทีมงาน สามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธา มีความเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถสร้างสภาวะแวดล้อมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรวรรณ์ วงศ์อุ้น (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร และครู ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของทองสุข สะอาดปุ (2556 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1-7 ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1-7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษามีบริบทที่คล้ายคลึงกันตามลักษณะการบริหารงาน ผู้ที่มีประสบการณ์มากในการปฏิบัติงานจะมีประสบการณ์ด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำมีโอกาสฝึกปฏิบัติ ผู้มีประสบการณ์น้อยก็ได้เข้ารับการอบรม ฝึกปฏิบัติ และมีผู้บริหารที่เลี้ยงคอยดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความสามารถ จึงทำให้ครูและมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร ไชยมาตย์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนในอำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน ในอำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีผู้อำนวยการสถานศึกษาที่บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อการบริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธา มีความเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามเขตจังหวัดแตกต่างกัน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2552 : 2) ได้ให้ นโยบายการบริหารงานตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหาร สถานศึกษา พ.ศ.2552 แบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายแผนงาน และความร่วมมือ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา และฝ่ายวิชาการ โดยมีผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ ทำ

หน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาฝึกอบรมและส่งเสริม การประกอบอาชีพของประชาชนให้เป็นไปตาม กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วย การอาชีวศึกษา กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามนโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองสุข สะอาดปรุ (2556 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่องการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1-7 ผลการวิจัย ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 จำแนกตามเพศ และขนาด ของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ มี บุคลิกที่แสดงออกถึงการเป็นผู้นำ มีความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงานทุกคนในการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ และมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถ มี ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อมาใช้ในการบริหาร สถานศึกษา มีความฉลาดรอบรู้และนำ ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาและมีความ สามารถในการจัดบุคลากรได้เหมาะสมกับงาน ตามความรู้ ความสามารถของผู้ได้บังคับบัญชา
3. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทักษะทางสังคม โดยเปิดโอกาสทุกคนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงานมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ ของสังคมอย่าง กระตือรือร้น และเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ต่อพบปะสังสรรค์กับบุคคลอื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
2. ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

เอกสารอ้างอิง

- ทองสุข สะอาดปรุ. (2556). การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- สัมมา ธนินธ์. (2553). ภาวะผู้นำของผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). **ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2552**. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

_____ (2555), **สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

อรรวรรณ์ วงศ์อ่อน. (2555) **คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา), ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

อัมพร ไชยมาตย์. (2554). **คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) นครพนม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”
Journal of Education and Psychological Measurement. 30 (3): 607-610.

Stogdill, R.M. (1989). **Handbook of Leadership : Survey of Theory and Research**. New York : The Free Press.